

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

М.А.Волков

2019 р.

Положення

«Про забезпечення

функціонування української мови як державної»

«Схвалено»

Рішенням вченої ради університету

«31» 10 2019 року

Миколаїв - 2019 рік

Набув чинності

Закон

«Про забезпечення функціонування української мови як державної»

16 липня 2019 року набув чинності Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який було підписано 15 травня 2019 року Президентом Петром Порошенком.

Цього дня у багатьох містах України відбулася акція «Мова об'єднує» з нагоди вступу в дію закону про державну мову.

У Миколаєві на вулиці Соборній теж підтримали ініціативу, у тому числі й викладачі і студенти ПВНЗ МПУ. Зокрема, до заходу приєдналась доцент кафедри загальних дисциплін КікTENKO А.І., проректор із науково-педагогічної роботи Л.І. Фалько. Під час заходу звучали українські пісні та поезії. Серед присутніх було чимало письменників, поетів, творчих людей, просвітян та патріотів. Виступав також й один з авторів закону – Народний депутат Тарас КРЕМІНЬ. Закон гарантує, що кожна людина в Україні може отримувати інформацію та послуги українською мовою в усіх публічних сферах, а також докладно визначає, як саме захищається право на українську мову в кожній публічній сфері, як громадянин може оскаржити порушення цього права і які санкції чекають на порушників.

Законом передбачаються такі положення:

- Статус української мови як єдиної державної і офіційної мови в Україні визнається елементом конституційного ладу, зумовленим державним самовизначенням української нації. Українська мова визначається мовою міжетнічного спілкування, фактором єдності та національної безпеки України.
- Кожен громадянин зобов'язаний володіти державною мовою. Держава забезпечує кожному громадянину можливості для опанування мови в

зкладах освіти всіх рівнів, а також організовує безкоштовні курси української мови для дорослих.

Для набуття громадянства України потрібно буде засвідчити певний рівень володіння українською мовою. Особи, які мають визначні заслуги перед Україною або набуття якими громадянства становить державний інтерес для України, можуть опанувати мову впродовж року після набуття громадянства.

У законі про мову практично дослівно повторюється мовна стаття закону про освіту, тож в освіті нічого не змінюється. Окрім, звичайно, появи реального механізму оскарження порушень. Держава гарантує кожному право на освіту українською мовою від садочка до університету. Українська є мовою не лише уроків чи лекцій, а всього освітнього процесу, причому, стосується це також і мистецьких та спортивних шкіл.

Діти зможуть здобувати освіту в дитсадках та початковій школі й мовами меншин, проте винятково з ініціативи батьків, а не держави, школи чи окремого вчителя. Вивчати рідну мову представники меншин зможуть і в старших класах, і навіть в університетах.

Заклади освіти можуть викладати частину предметів англійською чи іншими мовами ЄС відповідно до освітньої програми.

Важливе нововведення: викладання іноземної мови в закладах освіти і на курсах з вивчення іноземних мов здійснюється відповідною іноземною або державною мовою. Наприклад, англійську мають викладати або англійською, або українською, але ніяк не російською. Проте саму російську мову, звісно, можна вільно вивчати так само, як і будь-яку іншу.

Більш детально про те, що закон регулює та як це працюватиме, можна ознайомитись за [посиланням](#).

Проте існує ряд поширених міфів, пов'язаних із законом. Пропонуємо ознайомитись зі спростуваннями помилкових тверджень.

1. «Всіх змусять розмовляти українською».

Насправді, закон узагалі не регулює питання, як кому розмовляти. Він не поширюється на тему приватного спілкування та релігійних обрядів. Але, звичайно, люди, які надають публічні послуги громадянам, повинні будуть знати українську мову та використовувати її в роботі.

2. «Мовні патрулі ловитимуть і каратимуть усіх, хто розмовляє російською».

Ніяких мовних патрулів, мовних інспекторів, мовної поліції тощо законом не передбачено.

3. «На порушників закону чекає кримінальна відповідальність».

Закон не передбачає ніякої кримінальної відповідальності.

4. «Закон забороняє чи обмежує використання інших мов».

Інші мови мало згадуються в законі лише тому, що предметом його регулювання є саме захист державної мови. Мовні права меншин захищає закон «Про національні меншини» та низка ратифікованих Україною міжнародних угод. Крім того, закон про мову передбачає, що уряд упродовж півроку внесе законопроект, що додатково захистить мови національних меншин та корінних народів. Закон про державну мову не спрямований проти інших мов чи їх носіїв.

5 корисних посилань, які допоможуть «прокачати» Вашу українську

1. Запозичення – це те що «руйнує» мову. У боротьбі з цією проблемою допоможе [сайт «Словотвір»](#). Зареєструвавшись, можна пропонувати відповідники іншомовним словам та обирати найкращі варіанти перекладу. Робота з цим сайтом дозволить збільшити словниковий запас та позбутись запозичень, що псують українську мову.
2. Також для збагачення словникового запасу з української мови допоможе [програма «Р.І.Д.»](#). Цей додаток допомагає вивчати цікаві українські слова та дізнаватися більше про історію українського народу. Одна з головних цілей проекту – допомогти людям викоринити зі свого мовлення суржик. А ігровий формат дозволяє витратити мінімум часу і непомітно збагачувати словниковий запас.
3. [Онлайн-курс «Лайфхаки з української мови»](#) допоможе вивчити теорію української мови за допомогою інтерактивних книг «Проекту EdEra Books», який створюють випускники і студенти престижних університетів України та Європи, професіонали й експерти для

української молоді та всіх, хто прагне здобувати якісні знання, набувати фахових навичок за допомогою новітніх технологій.

4. Для закріплення отриманих знань, необхідно застосовувати їх на практиці. З цим допоможе [«Тренажер з правопису української мови»](#). Цей сайт поєднує теоретичні положення й практичні завдання, що сприяє засвоєнню граматики української мови і вдосконаленню правописних навичок. Навчальні матеріали додатково містять різноманітну пізнавальну інформацію.
5. З часом знання української мови переходять у стан «автоматичних», проте інколи виникає питання: як правильно відмінюється те чи інше слово. З цим допоможе розділ «Словозміна» на [сайти «Словники України»](#).
6. Нерідко, коли пишемо листа, заяву тощо, ставимо питання: а як правильно звернутися до людини? Шановний Андріє чи Андрію? Знайти правильну відповідь допоможе [сервіс «Звертання»](#) на порталі «Української мови та культури «Словник.UA».
7. І нарешті, коли усі правила засвоєні, словниковий запас збільшено, залишається навчитись редагувати свої тексти. З цим допоможе [стаття «Як редагувати свій текст?»](#), після прочитання якої можна пройти тест та перевірити свої знання.

Ці корисні сайти стануть у пригоді для «прокачки» Вашої української мови.

Успіхів!

Про застосування державної мови в освітньому процесі

Лист МОН № 1/9-581 від 17.09.19 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

№ 1/9-581 від 17 вересня 2019 року

Керівникам закладів освіти

Керівникам органів управління у сфері освіти
місцевих державних адміністрацій та органів
місцевого самоврядування

Про застосування державної мови в освітньому процесі

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки України звертає вашу увагу на необхідність виконання Конституції України, законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та «[Про освіту](#)», зокрема в частині застосування державної мови в освітньому процесі.

16 липня 2019 року набрав чинності Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», стаття 21 «Державна мова у сфері освіти» якого повністю відображає зміст статті 7 «Мова освіти» Закону України «[Про освіту](#)», якою встановлено, що мовою освітнього процесу є державна мова.

У рішенні Конституційного Суду України від 16 липня 2019 року № 10-р/2019 про визнання Закону України «Про освіту» таким, що повністю відповідає Конституції України, чітко зазначено, що «українська мова як державна є обов'язковою на всій території України у державній сфері, а також в публічних сферах суспільного життя, у тому числі у сфері освіти», а також підкреслюється, що «мова - унікальний феномен, що є засобом соціалізації. формою реалізації потенціалу кожної людини, а знання державної мови сприяє соціалізації особи та є засобом запобігання дискримінації».

Нагадуємо, що рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання, остаточним та не може бути оскаржене.

У рішенні від 22 квітня 2008 року № 8-рп/2008 у справі про мову судочинства Конституційний Суд України зазначив, що «статус української мови як державної є складовою конституційного ладу держави нарівні з її територією, столицею, державними символами». Тому незастосування державної мови відповідно до вимог закону, зокрема в освітній сфері, є зневагою до державної мови, порушенням приписів Конституції України, що є неприпустимим.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» робочою мовою діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, у тому числі мовою засідань, заходів, зустрічей та мовою робочого спілкування, є державна мова. Ця норма стосується також органів влади і закладів освіти.

Згідно із статтею 9 цього ж Закону володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків зобов'язані, зокрема керівники закладів освіти всіх форм власності, педагогічні, науково-педагогічні і наукові працівники, крім іноземців чи осіб без громадянства, які запрошені до закладів освіти та/або наукових установ та працюють на тимчасовій основі як наукові, педагогічні, науково-педагогічні працівники або викладачі іноземної мови.

У зв'язку з цим вкотре наголошуємо на необхідності застосування державної мови в робочий час науково-педагогічними, педагогічними та іншими працівниками закладів освіти. Державна мова має використовуватися в рамках освітнього процесу, під час проведення навчальних занять (крім занять з навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами або мовами корінних народів і національних меншин), у спілкуванні вчителів, викладачів, іншого персоналу закладів освіти як зі здобувачами освіти (вихованцями), так і між собою.

Під час організації освітнього процесу незалежно від його форми (урок, лекція, практичне, семінарське заняття, гурткова робота тощо) необхідно використовувати навчальні матеріали, виготовлені державною мовою (крім занять з навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами або мовами корінних народів і національних меншин).

Представникам корінних народів і національних меншин України гарантується право навчатися рідною мовою поряд з державною мовою в класах (групах), створених відповідно до частини першої статті 7 Закону України «Про освіту» та частини першої статті 21 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Частина п'ята статті 21 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та частина четверта статті 7 Закону України «Про освіту» встановлюють, що «в закладах освіти відповідно до освітньої програми можуть викладатися одна або декілька дисциплін двома чи більше мовами – державною мовою, англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу».

Враховуючи освітні запити учнів та їхніх батьків, кадровий потенціал і матеріально-технічне забезпечення, заклад освіти розробляє та використовує в освітній діяльності освітню програму на кожному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти або наскрізну освітню програму з відповідним мовним компонентом (без вивчення/із вивченням мови національної меншини, вивченням однієї чи кількох іноземних мов тощо). Таким чином, згідно з освітньою програмою закладу освіти під час проведення навчальних занять із навчальних предметів, які викладаються іноземними мовами або мовами національних меншин, застосовується відповідна мова поряд з державною мовою.

Водночас наголошуємо на вагомості популяризації переваг вивчення державної мови та оволодіння нею на високому рівні усіма здобувачами освіти незалежно від національного походження, що є однією з важливих умов повноцінної реалізації їхніх конституційних прав в Україні.

З повагою
Міністр

Ганна Новосад